WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)
z dnia 9 listopada 2006 r. *

W sprawie C-120/05

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Finanzgericht Hamburg (Niemcy) postanowieniem z dnia 2 marca 2005 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 marca 2005 r., w postępowaniu:

Heinrich Schulze GmbH & Co. KG i.L.

przeciwko

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, A. Borg Barthet, i U. Lõhmus (sprawozdawca), sędziowie,

* Język postępowania: niemiecki.

rzecznik generalny: P. Léger,
sekretarz: R. Grass,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Heinrich Schulze GmbH & Co. KG i.L. przez C. Esser, Rechtsanwältin,

— w imieniu Hauptzollamt Hamburg-Jonas przez G. Seber, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez C. Cattabrigę i F. Erlbachera, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 1 czerwca 2006 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 7 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia Komisji (WE) nr 1222/94 z dnia 30 maja 1994 r. ustanawiającego wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu przyznawania refundacji wywozowych do niektórych produktów rolnych wywożonych jako towary

nieobjęte załącznikiem II do traktatu oraz kryteria ustalania kwoty takich refundacji (Dz.U. L 136, str. 5) w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Komisji (WE) nr 229/96 z dnia 7 lutego 1996 r. (Dz.U. L 30, str. 24, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1222/94").

2 Pytania zostały przedstawione w ramach sporu pomiędzy spółką Heinrich Schulze GmbH & Co. KG i.L. (zwaną dalej „spółką Schulze") a Hauptzollamt Hamburg-Jonas (izbą celną, zwana dalej „Hauptzollamt") w przedmiocie żądania zwrotu refundacji wywozowych do produktów rolnych.

Ramy prawne

3 Wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych są zawarte w szeregu rozporządzeń wspólnotowych, w szczególności w rozporządzeniu Komisji (EWG) nr 3665/87 z dnia 27 listopada 1987 r. ustanawiającym wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych (Dz.U. L 351, str. 1) zmienionym rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2945/94 z dnia 2 grudnia 1994 r. (Dz.U. L 310, str. 57, zwanym dalej „rozporządzeniem nr 3665/87") oraz rozporządzeniem nr 1222/94.

4 Artykuł 11 rozporządzenia nr 3665/87 dotyczy szczegółowych sposobów odzyskiwania nienależnie wypłaconych refundacji wywozowych, sankcji nakładanych w takich wypadkach oraz możliwości odstąpienia od pewnych sankcji w przypadku siły wyższej. Artykuł 11 ust. 3 tego rozporządzenia stanowi w szczególności, że w razie wypłacenia nienależnej refundacji beneficjent zobowiązany jest do zwrotu nienależnie otrzymanych kwot wraz z odsetkami.

5 Zgodnie z motywem 2 rozporządzenia nr 1222/94 „[n]ależy ustanowić system kontroli, oparty na zasadzie zgłoszenia przez eksportera właściwym władzom, przy każdym wywozie towarów, ilości produktów wykorzystanych do wytworzenia wywożonych towarów. Właściwe władze zobowiązane są podjąć wszelkie środki, jakie uznają za niezbędne w celu sprawdzania prawidłowości takiego zgłoszenia" [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tego rozporządzenia poniżej].

6 W świetle art. 1 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1222/94 ma ono zastosowanie w szczególności do produktów podstawowych wskazanych w załączniku A oraz do produktów powstałych w wyniku ich przetworzenia, zwanych „towarami", wskazanych w załącznikach B i C do rozporządzenia.

7 Zgodnie z art. 2 tego rozporządzenia „[w]ysokość refundacji przyznanej dla ilości ustalonej zgodnie z art. 3 dla każdego z produktów podstawowych wywożonych w postaci towaru tego samego rodzaju uzyskuje się poprzez pomnożenie tej ilości przez stawkę refundacji do produktu podstawowego, obliczoną na jednostkę wagi zgodnie z art. 4".

8 Artykuł 3 ust. 2 rozporządzenia nr 1222/94 stanowi:

„Do celów ust. 1 produkty wykorzystane w stanie nieprzetworzonym do wytworzenia towarów wywożonych uważa się za faktycznie wykorzystane. Jeśli podczas jednego z etapów produkcji takich towarów produkt podstawowy jest przetwarzany na inny, jeszcze bardziej przetworzony produkt podstawowy używany na dalszym etapie, za faktycznie wykorzystany produkt uważa się tylko ten drugi produkt podstawowy.

Ilości produktów faktycznie wykorzystanych w rozumieniu akapitu pierwszego ustala się dla każdego typu wywożonych towarów.

Niemniej jednak w przypadku regularnego wywozu towarów produkowanych przez poszczególne przedsiębiorstwa według ściśle określonych warunków technicznych oraz posiadających stałe cechy charakterystyczne i jakość, za zgodą właściwych władz ilości można ustalić na podstawie wzoru produkcyjnego dla danych towarów lub na podstawie średnich ilości produktu wykorzystanych w określonym czasie do wytworzenia danej ilości przedmiotowych towarów. Ustalone w ten sposób ilości produktów pozostają podstawą obliczeń do czasu zmiany warunków wytwarzania przedmiotowych towarów.

[...]".

9 Należy stwierdzić, że pierniki z dodatkiem imbiru są uważane za produkt w rozumieniu załącznika B rozporządzenia nr 1222/94 oraz że uproszczona procedura przewidziana w art. 3 ust. 2 akapit trzeci tego rozporządzenia ma zastosowanie w przypadku jego wywozu.

10 Artykuł 7 rzeczonego rozporządzenia przewiduje system kontroli refundacji wywozowych oparty na zasadzie zgłoszenia przez eksportera. Ustęp 1 i 2 tego przepisu stanowią:

„1. Stosuje się rozporządzenie (EWG) nr 3665/87. Ponadto jeżeli towary mają zostać wywiezione, zainteresowany musi dokonać zgłoszenia ilości produktów podstawowych, produktów uzyskanych w wyniku ich przetworzenia albo produktów

zrównanych z jedną z tych dwóch kategorii zgodnie z art. 1 ust. 2, które zostały faktycznie wykorzystane w rozumieniu art. 3 ust. 2 do wytworzenia tych towarów, w odniesieniu do których wnioskowana będzie refundacja, albo w inny sposób odnieść się do tego składu, jeżeli został on określony zgodnie z art. 3 ust. 2 akapit trzeci.

Jeżeli towary zostały wykorzystane do wytworzenia towaru, który ma zostać wywieziony, zgłoszenie zainteresowanego musi zawierać ilość faktycznie wykorzystanych towarów oraz charakter i ilość każdego z produktów podstawowych, produktów uzyskanych w wyniku ich przetworzenia albo produktów zrównywanych z jedną z tych dwóch kategorii zgodnie z art. 1 ust. 2, z których uzyskano dane towary.

Na poparcie swego zgłoszenia zainteresowany zobowiązany jest dostarczyć właściwym władzom wszelkie dokumenty i informacje, jakie te władze uznają za stosowne.

Właściwe władze sprawdzają prawidłowość przedłożonych im zgłoszeń za pomocą wszelkich odpowiednich środków kontroli.

Na wniosek właściwych władz państwa członkowskiego, na którego terytorium przeprowadzane są formalności celne związane z wywozem, właściwe władze drugiego państwa członkowskiego przekazują im bezpośrednio wszystkie informacje, które są w stanie uzyskać, aby umożliwić weryfikację zgłoszenia sporządzonego przez zainteresowanego.

2. Zainteresowany, który nie sporządzi zgłoszenia określonego w ust. 1 albo nie dostarczy wystarczających informacji na poparcie swego zgłoszenia, nie jest uprawniony do refundacji".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

11 W roku 1996 spółka Schulze dokonała wywozu pierników z dodatkiem imbiru do kilku państw trzecich i wystąpiła o refundacje wywozowe do produktów podstawowych zawartych w tych towarach. W różnych przedstawionych przez spółkę Schulze wnioskach o refundacje wywozowe powołuje się ona w odniesieniu do produktów podstawowych, do których przysługują refundacje, na przekazane przez nią do Hauptzollamt wzory produkcyjne.

12 Zakłady produkcyjne i biura spółki zostały znacznie zniszczone wskutek pożaru w maju 1997 r. i spółka zaprzestała prowadzenia działalności gospodarczej w lipcu tegoż roku.

13 W następstwie kontroli dokonanych w październiku 1999 r. Hauptzollamt, w zawiadomieniu o korekcie z dnia 28 sierpnia 2000 r., zażądał od spółki Schulze zwrotu refundacji wywozowych w całkowitej wysokości 26 174,84 DEM, na podstawie art. 11 ust. 3 rozporządzenia nr 3665/87. Hauptzollamt uzasadnił swą decyzję okolicznością, że spółka Schulze nie dostarczyła mu informacji i dokumentów niezbędnych — w świetle art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 1222/94 — do weryfikacji wzorów produkcyjnych. Zdaniem Hauptzollamt refundacja jest przyznawana pod warunkiem potwierdzenia uprawnienia do refundacji przez późniejsze badanie istotnych dokumentów.

14 Spółka Schulze wniosła odwołanie od tego żądania zwrotu refundacji, uzasadniając je wystąpieniem w jej pomieszczeniach pożaru, który zniszczył dokumenty, których zażądał Hauptzollamt. Jej odwołanie zostało oddalone w dniu 5 maja 2003 r. na tej podstawie, że nie dopełniła przewidzianego w art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 1222/94 obowiązku przedstawienia dowodów i nie mogła powołać się na wystąpienie siły wyższej, stanowiącej okoliczność egzoneracyjną.

15 Spółka Schulze wniosła następnie w dniu 5 czerwca 2003 r. skargę do Finanzgericht Hamburg skierowaną przeciwko żądaniu zwrotu refundacji wywozowych, które jej zdaniem zostały słusznie przyznane.

16 W tych okolicznościach Finanzgericht Hamburg postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„Czy można odstąpić od dowodu z dokumentu przewidzianego w art. 7 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia nr 1222/94 i zezwolić eksporterowi na wykazanie zastosowania produktów faktycznie wykorzystanych do wytworzenia wywożonych towarów poprzez inne środki dowodowe, gdy z powodu siły wyższej eksporter nie może (już) dostarczyć dokumentów dotyczących produkcji?

Czy uwzględnienie siły wyższej prowadzi również do obniżenia wymogów dowodowych w tym znaczeniu, że eksporter musi wyłącznie uwiarygodnić lub uprawdopodobnić zastosowanie produktów faktycznie wykorzystanych do wytworzenia wywożonych towarów?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

17 Swymi pytaniami, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd krajowy dąży zasadniczo do ustalenia, czy wykładni art. 7 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia nr 1222/94 należy dokonywać w ten sposób, że przepis ten nie sprzeciwia się dopuszczeniu przez władze krajowe innego środka dowodowego, gdy eksporter nie jest w stanie z powodu siły wyższej przedstawić dowodu z dokumentu dotyczącego ilości produktów faktycznie wykorzystanych do wytworzenia wywożonego towaru.

18 W świetle motywu 10 rozporządzenia nr 1222/94 przewiduje ono system kontroli wniosków o refundacje wywozowe oparty przede wszystkim na zasadzie zgłoszenia dokonywanego przez eksportera właściwym władzom, przy każdym wywozie towarów, ilości produktów wykorzystanych do wytworzenia wywożonych towarów. Właściwe władze zobowiązane są podjąć wszelkie środki, które uznają za niezbędne w celu sprawdzenia prawidłowości takich zgłoszeń.

19 Zgodnie z art. 2 i 3 rozporządzenia nr 1222/94, gdy towary zawierają produkty rolne w różnych ilościach, również objęte wspomnianym rozporządzeniem, kwota refundacji, które należy przyznać, jest obliczana na podstawie ilości produktów rolnych faktycznie wykorzystanych do wytworzenia wywożonych towarów (zob. podobnie wyrok z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie C-542/03 Milupa, Rec. str. I-3989, pkt 21).

20 Jednakże w art. 3 ust. 2 akapit trzeci rozporządzenia nr 1222/94 przewidziano szczególną procedurę dla towarów wyprodukowanych zgodnie z ustalonym wzorem produkcyjnym. W przypadku tych towarów, w porozumieniu z właściwymi władzami, kwota refundacji jest obliczana na podstawie ilości ustalonych zgodnie z wzorem produkcyjnym.

21 Zgodnie z art. 7 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1222/94 kontrola przyznawania refundacji eksportowych dokonywana jest na podstawie zgłoszenia eksportera. W zgłoszeniu tym eksporter powinien wskazać skład towaru, jeśli został on ustalony przy zastosowaniu przewidzianej w art. 3 ust. 2 akapit trzeci tego rozporządzenia procedury uproszczonej.

22 Zgodnie z art. 7 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia nr 1222/94, na poparcie swego zgłoszenia eksporter zobowiązany jest dostarczyć wszelkie dokumenty i informacje, które właściwe władze uznają za stosowne. Ponadto zgodnie z akapitem czwartym tego przepisu władze te sprawdzają prawidłowość zgłoszenia za pomocą wszelkich odpowiednich środków kontroli.

23 Przepisy te mają umożliwić właściwym władzom dokonanie weryfikacji zasadności wniosku o refundacje wywozowe i ustalenie ich wysokości.

24 W razie braku zgłoszenia, dokumentów lub wystarczających informacji na poparcie zgłoszenia eksporter nie może żądać refundacji, a jeśli ją otrzymał, jest zobowiązany do jej zwrotu, zgodnie z art. 11 ust. 3 rozporządzenia nr 3665/87, do którego odsyła art. 7 rozporządzenia nr 1222/94.

25 Jednakże rozporządzenie nr 1222/94 nie przewiduje szczególnych wymogów co do postaci, w jakiej powinny być przedstawione dowody na poparcie zgłoszenia wywozowego. Ponadto z samego brzmienia art. 7 ust. 1 akapit trzeci i czwarty tego rozporządzenia w związku z jego motywem 10 wynika, że właściwe władze mogą uznać za słuszne, by zainteresowany dostarczył nie tylko „dokumenty", lecz również „informacje", oraz że mogą użyć „wszelkich odpowiednich środków kontroli" i podjąć „wszelkie środki, jakie uznają za niezbędne" w celu weryfikacji prawidłowości zgłoszenia.

26 Z art. 7 ust. 2 tego rozporządzenia również wynika, że władze krajowe oceniają, czy informacje dostarczone przez zainteresowanego są wystarczające. Wynika z tego, że w razie braku dowodów z dokumentu do władz krajowych należy uwzględnienie innych środków dowodowych, które są w równym stopniu wystarczające dla celów kontroli, w sposób zgodny ze szczegółowymi uregulowaniami krajowymi w zakresie, w jakim przepisy te są zgodne z zakresem i skutecznością prawa wspólnotowego (zob. podobnie wyrok z dnia 14 grudnia 1995 r. w sprawie C-312/93 Peterbroeck, Rec. str. I-4599, pkt 12).

27 Na tej podstawie dokonane uprzednio kontrole towarów tego samego rodzaju, które potwierdzają, że skład produktu jest stały i zgodny z notyfikowanym w trybie art. 3 ust. 2 akapit trzeci rozporządzenia nr 1222/94 wzorem produkcyjnym, mogą zostać uwzględnione.

28 Zatem w przypadku eksportera, któremu przyznano refundację wywozową do produktów podstawowych wykorzystanych do wytworzenia wywożonego produktu, objętych tą procedurą uproszczoną, właściwe władze muszą uwzględnić okoliczność, że ilości tych produktów zostały już przez nie ustalone i zatwierdzone.

29 Jednakże w tym względzie, wbrew twierdzeniom przedstawionym przez spółkę Schulze w jej uwagach pisemnych, gdy eksporter nie może żądać refundacji z braku wystarczających dowodów na poparcie swego zgłoszenia, wymogi dowodowe przewidziane w art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 1222/94 nie ulegają obniżeniu z tego względu, że rzeczony eksporter nie jest w stanie, choćby z powodu siły wyższej, dostarczyć dowodów z dokumentu w tym zakresie.

30 Zatem na przedstawione pytania należy odpowiedzieć, że wykładni art. 7 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia nr 1222/94 należy dokonywać w ten sposób, że przepis ten nie sprzeciwia się, by eksporter w sytuacji, gdy nie jest on w stanie, choćby z powodu siły wyższej, przedstawić na poparcie swego zgłoszenia wywozowego dowodów z dokumentu dotyczących ilości produktów faktycznie wykorzystanych do wytworzenia wywożonego towaru, wykazał tę okoliczność za pomocą innych środków dowodowych. Władze krajowe dokonują oceny tych innych środków dowodowych zgodnie ze szczegółowymi uregulowaniami przewidzianymi w prawie krajowym, o ile jednakże przepisy te nie naruszają zakresu ani skuteczności prawa wspólnotowego. W tym celu władze krajowe uwzględniają również dokumenty, które wymieniono z eksporterem, jeżeli wniosek złożono w ramach procedury uproszczonej przewidzianej w art. 3 ust. 2 akapit trzeci tego rozporządzenia.

W przedmiocie kosztów

31 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 7 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia Komisji (WE) nr 1222/94 z dnia 30 maja 1994 r. ustanawiającego wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu przyznawania refundacji wywozowych do niektórych produktów rolnych wywożonych jako towary nieobjęte załącznikiem II do traktatu oraz kryteria ustalania kwoty takich refundacji w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Komisji (WE) nr 229/96 z dnia 7 lutego 1996 r. należy dokonywać w ten sposób, że przepis ten nie sprzeciwia się, by eksporter, w sytuacji, gdy nie jest on w stanie, choćby z powodu siły wyższej, przedstawić na poparcie swego zgłoszenia wywozowego dowodów z dokumentu dotyczących ilości produktów faktycznie wykorzystanych do wytworzenia wywożonego towaru, wykazał tę okoliczność za pomocą innych środków dowodowych. Władze krajowe dokonują oceny tych innych środków dowodowych zgodnie ze szczegółowymi uregulowaniami przewidzianymi w prawie krajowym, o ile jednakże przepisy te nie naruszają zakresu ani skuteczności prawa wspólnotowego. W tym celu władze krajowe uwzględniają również dokumenty, które wymieniono z eksporterem, jeżeli wniosek złożono w ramach procedury uproszczonej przewidzianej w art. 3 ust. 2 akapit trzeci tego rozporządzenia.

Podpisy